

รายงานผลการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
อำเภอสหพันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์
ข้อมูล ณ วันที่ ๑ เดือน สิงหาคม พ.ศ ๒๕๖๘

=====

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบ

๑. ชื่อ-สกุล นายไพบูลย์ สามารถ
๒. เลขประจำตัวประชาชน
๓. ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้หมู่ที่ ๓ ตำบลโนนน้ำเกลี้ยง อำเภอสหพันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์.....
โทรศัพท์ ๐๖๑-๑๕๖-๙๔๐๕
ปีเกิด พ.ศ. ๒๕๔๘
๔. สถานภาพ ☐ โสด ☒ สมรส ☐ หย่าร้าง
๕. ระดับการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ ๖.....
สถานการศึกษาโรงเรียนสหพันธ์ศึกษา.....
คณะ/สาขาวิชา-.....
๖. อาชีพปัจจุบัน
☐ ๖.๑ ประกอบอาชีพการเกษตรเพียงอย่างเดียว
☒ ๖.๒ ประกอบอาชีพการเกษตร และประกอบอาชีพอย่างอื่นนอกเหนือจากเกษตร
ระบุ.....
๗. รายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตร๒๓๐,๐๐๐..... บาท/ปี
๘. เป็นเกษตรกรต้นแบบ ศพก. หลัก เมื่อปี พ.ศ.๒๕๕๘.....

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. สินค้าหลัก.....ข้าว.....
๒. แปลงเรียนรู้ มีจำนวน๑.....แปลงเรียนรู้ ประกอบด้วย
๓. ฐานเรียนรู้ จำนวน.....๘.....ฐานเรียนรู้ ประกอบด้วย
ฐานเรียนรู้ที่ ๑ การลดต้นทุนการผลิตด้วยการใช้ปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยพืชสด
ฐานเรียนรู้ที่ ๒ การใช้ชีวภัณฑ์เพื่อลดต้นทุนการผลิต
ฐานเรียนรู้ที่ ๓ การเรียนรู้ตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร
ฐานเรียนรู้ที่ ๔ เครื่องหยอดข้าวลดต้นทุนผลิต
ฐานเรียนรู้ที่ ๕ ไม้ยืนต้นพื้นเมือง สร้างรายได้ระยะยาว
ฐานเรียนรู้ที่ ๖ เกษตรผสมผสานตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
ฐานเรียนรู้ที่ ๗ การปลูกผักกางมุ้งปลอดสารพิษ
ฐานเรียนรู้ที่ ๘ ลูกประคบสมุนไพร
๔. หลักสูตรการเรียนรู้ จำนวน.....๙.....หลักสูตร ประกอบด้วย
๔.๑ หลักสูตรหลัก จำนวน๔..... หลักสูตร ประกอบด้วย
๔.๑.๑ การลดต้นทุนการผลิตด้วยการใช้ปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยพืชสด
๔.๑.๒ การผลิตชีวภัณฑ์
๔.๔.๓ การผลิตน้ำหมักชีวภาพ

๔.๑.๔ การผลิตสมุนไพรลูกประคบ

๔.๒ หลักสูตรบังคับ จำนวน๔..... หลักสูตร ประกอบด้วย

๔.๒.๔ เศรษฐกิจพอเพียง

๔.๒.๒ เกษตรทฤษฎีใหม่

๔.๒.๓ เกษตรผสมผสาน

๔.๒.๔ การจัดทำบัญชีครัวเรือน

๔.๓ หลักสูตรเสริม จำนวน๑..... หลักสูตร ประกอบด้วย

๔.๓.๑ กระบวนการเรียนรู้ตามระบบโรงเรียนเกษตรกร

๔.๔ หลักสูตรที่มีความโดดเด่นของ ศพก. (ให้ระบุนาจำนวน ๑ หลักสูตร พร้อมระบุวัตถุประสงค์ เนื้อหา และรูปแบบการถ่ายทอดความรู้)

๔.๔.๑ หลักสูตรที่มีความโดดเด่นคือ การลดต้นทุนการผลิตด้วยการใช้ปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยพืชสด

๔.๑.๒ วัตถุประสงค์

๑) เพิ่มอินทรีย์วัตถุในดิน ปรับปรุงคุณภาพดิน

๒) ลดการสูญเสียธาตุอาหารที่จะเกิดขึ้นจากการเผาฟางข้าว

๓) เพิ่มผลผลิตข้าวให้สูงขึ้น

๔.๔.๓ เนื้อหาและรูปแบบการถ่ายทอดความรู้

๑) เรียนรู้วิธีการผลิตปุ๋ยหมักจากวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร เช่น ฟางข้าว มูลสัตว์ สารเร่ง พด. แบบไม่พลิกกอง

๒) เรียนรู้การเพิ่มอินทรีย์วัตถุในดิน ปรับปรุงคุณภาพดิน เช่น ไกลบตอซังข้าวหลังการเก็บเกี่ยว เพื่อเพิ่มธาตุอาหารในดิน และปรับปรุงโครงสร้างดิน การหว่านเมล็ดพืชปุ๋ยสด ปอเทือง และไกลบช่วงออกดอก อายุประมาณ ๔๕ วัน เพื่อเตรียมดิน

๓) เรียนรู้การผลิตน้ำหมักชีวภาพ จากเศษผัก หอยเชอรี่ ฯลฯ สารเร่ง พด.๒ เพื่อใช้บำรุงต้นข้าวในช่วงเพาะปลูก

๕. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด (การเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ให้อธิบายวิธีการ และแนวทางในการเข้าร่วมจัดทำแผนอย่างละเอียด)

วิธีการและแนวทางการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ อย่างละเอียด

๑. รวบรวมข้อมูลจากพื้นที่จริง

- ประธาน ศพก. ทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานกับเกษตรกรเครือข่าย ศพก.
- สำรวจ ปัญหา ความต้องการ ศักยภาพ และข้อเสนอแนะ จากเกษตรกรในพื้นที่
- จัดเวที รับฟังความคิดเห็นในระดับตำบล/อำเภอ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก

๒. เข้าร่วมประชุมวางแผนระดับอำเภอ

- ร่วมกับสำนักงานเกษตรอำเภอและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- เสนอข้อมูลที่ได้จากพื้นที่ เช่น ปัญหาภัยแล้ง ศัตรูพืช ความต้องการส่งเสริมเทคโนโลยีการพัฒนาวาชีพในพื้นที่
- เสนอแนวทางที่เหมาะสมกับบริบทชุมชนในแต่ละพื้นที่ย่อย

๓. ร่วมประชุมกับคณะกรรมการระดับจังหวัด

- ในฐานะ คณะกรรมการ ศพก. อำเภอสหัชชั้น
- นำเสนอข้อมูลผ่านการวิเคราะห์แล้ว เพื่อให้เกิดแผนที่ตอบโจทย์จริง
- สนับสนุนแนวทางการบูรณาการ เช่น ความร่วมมือหลายหน่วยงาน (เกษตร/ปศุสัตว์/ประมง)

๔. มีบทบาทในขั้นตอนการจัดทำ/กลั่นกรองแผน

- ร่วมวางแผนให้ กิจกรรมและงบประมาณ สอดคล้องกับศักยภาพของชุมชน
- ช่วยคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายหรือพื้นที่ดำเนินงานที่มีความพร้อม

๕. มีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

- ให้ข้อเสนอแนะหลังแผนถูกนำไปปฏิบัติจริง
- สะท้อน “ผลลัพธ์ - ปัญหา” ให้คณะกรรมการเพื่อปรับปรุงแผนในรอบต่อไป
- ส่งเสริมการเก็บข้อมูล/ถอดบทเรียนจากกลุ่มเกษตรกรที่ได้รับการสนับสนุน

สรุป แนวทางของ ศพก. ในการมีส่วนร่วม

ขั้นตอน	บทบาทของ ศพก.
วิเคราะห์พื้นที่	ให้ข้อมูลจริงจากแปลงเรียนรู้
จัดเวทีชุมชน	แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเกษตรกร
ร่วมจัดทำแผนจังหวัด	เสนอแนวทางแก้ปัญหาบนพื้นฐานจริง
เสนอแผนงาน	ผลักดันโครงการพัฒนาแบบบูรณาการ
ติดตามผล	รายงาน-ถอดบทเรียนเพื่อพัฒนาแผนต่อเนื่อง

๖. การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. (แผนราย ศพก.) (มีการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ใครบ้างเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน และให้แนบแผนฯ)

ขั้นตอนการจัดทำแผนราย ศพก.

๑. การวิเคราะห์ศักยภาพและปัญหาของพื้นที่

- เกษตรกรต้นแบบและคณะกรรมการ ศพก. ร่วมกับเจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอ สํารวจและวิเคราะห์ข้อมูลด้านการผลิต การตลาด ทรัพยากรธรรมชาติ และปัญหาที่มีอยู่ในพื้นที่.

๒. การจัดทำวางแผนปฏิบัติการ

- คณะทำงาน ศพก. ร่วมกับเจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอ จัดทำวางแผนปฏิบัติการ โดยระบุวัตถุประสงค์ เป้าหมาย กิจกรรม งบประมาณ และระยะเวลาดำเนินการอย่างชัดเจน.

๓. การนำเสนอแผนต่อคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด

- นำเสนอร่างแผนเพื่อพิจารณาและอนุมัติ โดยคณะกรรมการจะพิจารณาความสอดคล้องกับนโยบายและความเป็นไปได้ในการดำเนินงาน.

๔. การดำเนินงานตามแผนและการติดตามประเมินผล

- เมื่อแผนได้รับอนุมัติ ศพก. จะดำเนินกิจกรรมตามแผนที่กำหนดไว้ พร้อมทั้งมีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อปรับปรุงและพัฒนาในรอบปีถัดไป

ผู้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผน

๑. เกษตรกรต้นแบบและคณะกรรมการ ศพก. มีบทบาทในการรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ปัญหา และเสนอแนวทางการพัฒนา

๒. เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอ/จังหวัด ให้คำปรึกษาและสนับสนุนด้านวิชาการในการจัดทำแผน

๓. คณะกรรมการ ศพก. เครือข่าย ร่วมแสดงความคิดเห็นและเสนอความต้องการในการพัฒนา

๔. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับจังหวัด ร่วมพิจารณาและอนุมัติแผนปฏิบัติการ เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายระดับจังหวัด

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลด้านการเกษตรและการทำงานเป็นเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. ผลสำเร็จในกิจกรรมทางการเกษตรของเกษตรกรต้นแบบที่มีการนำวิชาการ เทคโนโลยีการเกษตร มาปรับใช้ใน ศพก. จนเกิดผลสำเร็จในการทำการเกษตร พร้อมเป็นแบบอย่างให้เกษตรกรในพื้นที่

๑.๑ แรงบันดาลใจและจุดเริ่มต้น

๑) อะไรคือแรงบันดาลใจในการเริ่มต้นการปรับเปลี่ยนการทำการเกษตรแบบเดิม ๆ สู่การทำการเกษตรแบบใช้หลักวิชาการหรือเทคโนโลยีในกิจกรรมการเกษตรของท่าน

นายไพบูลย์ สามารถ เติบโตมาจากครอบครัวที่เป็นเกษตรกรทำนาโดยแท้จึงเป็นชาวนามาตั้งแต่เด็ก เริ่มทำนากับบิดา มารดาตั้งแต่ อายุ ๑๒ ปี และแม่ของพ่อไพบูลย์ สามารถ จะชอบทำการเกษตรคือปลูกพืชผัก พริก มะเขือไปขายที่ตลาดอยู่เป็นประจำ ด้วยความที่เป็นลูกคนโตจึงเป็นแรงงานหลักในการทำนา ทำสวน และคุ้นเคยกับการนำผลผลิตไปขายตลาด และเมื่อ นายไพบูลย์ สามารถ ได้แต่งงาน บิดา มารดาได้แบ่งที่ดินให้ไว้ประกอบอาชีพ พื้นที่ ๒๔ ไร่ เป็นที่นา และที่ทำไร่ นายไพบูลย์ สามารถ เป็นเกษตรกรที่ประกอบอาชีพทำนา ทำไร่ และทำการปลูกพืชแบบผสมผสาน มีรายได้เลี้ยงครอบครัว

๒) ปัญหาหรือความท้าทายอะไรที่ผลักดันให้เกิดการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้

นายไพบูลย์ สามารถ ได้รับโอกาสในการอบรมและร่วมงานหลายหน่วยงานและด้วยนิสัยที่เป็นคนมีจิตอาสาและใฝ่รู้จึงมีความมุ่งมั่นพัฒนาตัวเอง ได้เป็นหมอดินอาสา เป็นประธานศูนย์ข้าวชุมชน ประธานศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน ประธานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน เป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ในการเกษตรในชุมชนเพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรในพื้นที่ทำการเกษตรแบบปลอดภัย โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

- ๒.๑) ทำให้ตระหนักถึงสุขภาพของผู้บริโภคเป็นหลัก
- ๒.๒) ได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรประจำตำบล
- ๒.๓) คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม ที่ดีกลับสู่วิถีอินทรีย์
- ๒.๔) ส่งต่อสิ่งดีดีให้ผู้อื่น
- ๒.๕) มีผู้ป่วยในครอบครัวอยากให้คนที่รักได้รับประทานอาหารปลอดภัย

๑.๒ รายละเอียดของการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในแปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้

๑) การทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการเกษตรใดที่ได้นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตร (เช่น การลดการเกิดปัญหาเรื่องดิน น้ำ อากาศ ในพื้นที่ การลดต้นทุนการผลิต การลดการระบาดของศัตรูพืช การเพิ่มผลผลิต การเพิ่มมูลค่าผลผลิต ได้มีการนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีมาปรับใช้อย่างไรบ้าง)

๑.๑) การทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการ

- ผลิตปุ๋ยหมักจากวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร เช่น ฟางข้าว มูลสัตว์ สารเร่ง พด. แบบไม่พลิกกอง
- ไถกลบตอซังข้าวหลังการเก็บเกี่ยว เพื่อเพิ่มธาตุอาหารในดิน และปรับปรุงโครงสร้างดิน
- หว่านเมล็ดพืชปุ๋ยสด ปอเทือง และไถกลบช่วงออกดอก อายุประมาณ ๔๕ วัน เพื่อเตรียมดิน
- ผลิตน้ำหมักชีวภาพ จากเศษผัก หอยเชอรี่ ฯลฯ สารเร่ง พด.๒ เพื่อใช้บำรุงต้นข้าวในช่วงเพาะปลูก
- ผลิตชีวภัณฑ์ ลดการระบาดของโรคและแมลงศัตรูพืช ลดการใช้สารเคมี เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

๑.๒) การทำการเกษตรโดยใช้นวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการเกษตร

- ประดิษฐ์เครื่องหยอดเมล็ดพันธุ์ข้าวด้วยตนเอง แก้ปัญหาการขาดแคลนแรงงาน

๒) อธิบายขั้นตอนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางการเกษตรของท่าน

๒.๑) การลดต้นทุนการผลิตด้วยการใช้เครื่องหยอดปุ๋ยประดิษฐ์ นวัตกรรมที่ประดิษฐ์คิดค้นขึ้นมาใหม่ด้วยตัวเอง

๒.๒) สิ่งประดิษฐ์ เครื่องหยอดปุ๋ยประดิษฐ์ ๑ และเครื่องหยอดปุ๋ยประดิษฐ์ ๒

๒.๒.๑) เครื่องหยอดปุ๋ยประดิษฐ์ ๑ หยอดเมล็ดพันธุ์ข้าว ๒ ช่อง

วัสดุ

- เหล็กฉาก ความยาว ๕๐ ซม. ๑ เส้น , เหล็กเส้นขนาด ๑ หุน ความยาว ๔๐ ซม. (ตัดวงกลม)
- ท่อเหล็กขนาด ๔ หุน ตัดยาว ๕ ซม. ๒ ท่อน , น็อต ๒ หุน ๑ ตัว , ขวดน้ำอัดลมพลาสติกขนาด ๑.๕ ลิตร ๒ ขวด
- เครื่องหยอดข้าว สามารถหยอดข้าวได้ ๗- ๑๐ เมล็ด/หลุม ระยะห่างระหว่างแถว ๔๐ ซม. (ปรับได้)
- โดยประกอบเข้ากับรถไถเดินตาม สามารถประกอบขึ้นได้เอง เปรียบเทียบการลดต้นทุนการผลิต ได้ ดังนี้

 ต้นทุนการใช้เครื่องหยอดข้าว	 ต้นทุนการปักดำ
ไถตะ	ไถตะ ๒๕๐ บาท /ไร่
- น้ำมันเชื้อเพลิง ๕๐ บาท / ไร่	ไถแปร ๒๕๐ บาท /ไร่
- แรงงาน ๑๕๐ บาท / ไร่	ไถปั่นดิน ๓๐๐ บาท /ไร่
ไถแปรพร้อมหยอดเมล็ด	ค่าจ้างตกลำ ๓๐๐ บาท/ไร่
- น้ำมันเชื้อเพลิง ๕๐ บาท / ไร่	จ้างถอนกล้ามัดละ ๓ บาท ๕๐ มัด/ไร่ = ๑๕๐ บาท/ไร่
- แรงงาน ๑๕๐ บาท / ไร่	ค่าจ้างปักดำแรงงาน ๓๐๐ บาท ๓ คน รวม ๙๐๐ บาท
- เมล็ดพันธุ์ข้าวใช้ ๑๒๕ บาท/ไร่ (๕กก./ไร่)	เมล็ดพันธุ์ข้าวใช้ ๖๒๕ บาท/ไร่ (๒๕ กก./ไร่)
- ค่าเสื่อมราคารถไถนาเดินตาม ๑๑ บาท	
รวมต้นทุนการใช้เครื่องหยอดเมล็ดพันธุ์ ๕๓๖ บาท/ไร่	รวมต้นทุนการปักดำ ๒,๗๗๕ บาท / ไร่
รวม สามารถลดต้นทุนการผลิตได้ ๒,๗๗๕ - ๕๓๖ = ๒,๒๓๙ บาท /ไร่	

หมายเหตุ : เครื่องหยอดปุ๋ยประดิษฐ์ใช้ได้โนนาแห่ง

๒.๒.๒) เครื่องหยอดปุ๋ยประดิษฐ์ ๒ หยอดเมล็ดพันธุ์ข้าว ๔ ช่อง วิวัฒนาการสู่ เครื่องหยอดข้าว ลดต้นทุนการผลิต (ปุ๋ยประดิษฐ์๒) ในปี๒๕๖๐

วัสดุ

เหล็กเพลาด"๒" ๑ ตัว , ลูกปืนเพลาด"๒" ๓ พวง, เหล็กกล่อง๑"x ๒" ยาว๑.๒ เมตร, เหล็กฉาก๑.๕x๑.๕ เมตร ยาว๒ เมตร ๑ เส้น, ปรับพาน ๑ ตัว, วูดสลักพาน ๑ ตัว, พานจำนวน ๘ ตัว, เหล็กแบนรีด ๒.๕ มิลลิเมตร ยาว ๔๘๐ เซนติเมตร, ท่อลด ๑"๒" ๔ ตัว, ลูกปืนพาน ๘ ตัว, น็อต ๓๖ ตัว, น็อต ๔ ๑๐ ตัว, ท่อพีวีซี ๔ ๑ นิ้ว ยาว ๓๐ เซนติเมตร, สายยางใส ยาว ๓๐ เซนติเมตร, ขวดน้ำมันพืชขนาด ๕ ลิตร ๔ ขวด เครื่องหยอดข้าว สามารถหยอดข้าวได้ ๗- ๑๐ เมล็ด/หลุม ระยะห่างระหว่างแถว ๔๐ ซม.

โดยประกอบเข้าที่บริเวณใดก็ตาม สามารถประกอบขึ้นได้เอง เปรียบเทียบการลดต้นทุนการผลิต ได้ ดังนี้

 ต้นทุนการใช้เครื่องหยอดข้าว	 ต้นทุนการปักดำ
ไถตะ	ไถตะ ๒๕๐ บาท/ไร่
- น้ำมันเชื้อเพลิง ๕๐ บาท / ไร่	ไถแปร ๒๕๐ บาท/ไร่
- แรงงาน ๑๕๐ บาท / ไร่	ไถปั่นดิน ๓๐๐ บาท / ไร่
ไถแปร	ค่าจ้างตกลำ ๓๐๐ บาท/ไร่
- น้ำมันเชื้อเพลิง ๕๐ บาท / ไร่	จ้างถอนกล้ามัดละ ๓ บาท ๕๐ มัด/ไร่ = ๑๕๐ บาท/ไร่
- แรงงาน ๑๕๐ บาท / ไร่	ค่าจ้างปักดำแรงงาน ๓๐๐ บาท ๓ คน รวม ๙๐๐ บาท
ไถปั่นดิน	เมล็ดพันธุ์ข้าวใช้ ๖๒๕ บาท/ไร่ (๒๕ กก./ไร่)
- น้ำมันเชื้อเพลิง ๕๐ บาท / ไร่	
- แรงงาน ๑๕๐ บาท / ไร่	
หยอด	
- น้ำมันเชื้อเพลิง ๕๐ บาท / ไร่	
- ค่าแรงงานหยอด ๖๐ บาท / ไร่	
- เมล็ดพันธุ์ข้าวใช้ ๑๕๐ บาท/ไร่ (๖ กก./ไร่)	
- ค่าเสื่อมราคารถไถนาเดินตาม ๑๑	

รวมต้นทุนการใช้เครื่องหยอดเมล็ดพันธุ์ ๘๗๑บาท/ไร่	รวมต้นทุนการปักดำ ๒,๗๗๕ บาท / ไร่
รวม สามารถลดต้นทุนการผลิตได้ ๒,๗๗๕ - ๘๗๑ = ๑,๙๐๔ บาท / ไร่	

หมายเหตุ : เครื่องหยอดปุ๋ยประดิษฐ์ ๒ ใช้ได้ดีทั้งนาแห้ง และนาตม

๓) อธิบายขั้นตอนการทำงานการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการ เช่น การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การปรับเปลี่ยนพันธุ์พืชที่ทนต่อสภาพภูมิอากาศ ด้านทานต่อโรคแมลง เป็นต้น (ให้อธิบายขั้นตอน วิธีการอย่างละเอียด)

การดำเนินงาน

๑. ผลิตปุ๋ยหมักจากวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร เช่น ฟางข้าว มูลสัตว์ สารเร่ง พด. แบบไม่พลิกกอง

๑.๑ ขั้นตอนการทำปุ๋ยหมัก

๑.๑.๑ รวบรวมวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร เช่น ฟางข้าว เศษใบไม้ และอื่นๆ เช่น แกลบดำ รำละเอียด สูงประมาณ ๑๐ เซนติเมตร วางสลับกับมูลวัว และเกลี่ยให้ทั่ว วางสลับกัน จนหมด

๑.๑.๒ รดน้ำให้กองปุ๋ยหมักวันละครั้ง ไม่ให้น้ำไหลนองออกจากกองปุ๋ยมากเกินไป อาจเติมสารเร่ง พด.๑ การน้ำตาล และ EM เพื่อช่วยเร่งการย่อยสลาย

๑.๑.๓ ทุก ๑๐ วัน ใช้ไม้แทงกองปุ๋ยให้เป็นรูลึกถึงข้างล่างแล้วรอกน้ำลงไป ระยะห่างระหว่างรู ประมาณ ๔๐ เซนติเมตร เมื่อเติมน้ำลงไปแล้วให้ปิดรู เพื่อไม่ให้สูญเสียความร้อนในกองปุ๋ย

๑.๑.๔ การย่อยสลายใช้เวลา ประมาณ ๑-๒ เดือน

๑.๑.๕ เมื่อปุ๋ยหมักมีลักษณะร่วน สีน้ำตาลเข้มถึงดำ ไม่มีกลิ่นเหม็น ก็สามารถนำไปใช้ได้

๒. ไกลบตอซังข้าวหลังการเก็บเกี่ยว เพื่อเพิ่มธาตุอาหารในดิน และปรับปรุงโครงสร้างดิน

๓. หว่านเมล็ดพืชปุ๋ยสด ปอเทือง และไกลบช่วงออกดอก อายุประมาณ ๔๕ วัน เพื่อเตรียมดิน

๔. ผลิตน้ำหมักชีวภาพ จากเศษผัก หอยเชอรี่ ฯลฯ สารเร่ง พด.๒ เพื่อใช้บำรุงต้นข้าวในช่วงเพาะปลูก

๕. การผลิตชีวภัณฑ์ ทดแทนการใช้สารเคมี เพื่อป้องกันและกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช

๕.๑ ขั้นตอนการผลิตไตรโคเดอร์มา

วัสดุอุปกรณ์

๑. หม้อหุงข้าวไฟฟ้า

๒. ข้าวสาร

๓. น้ำสะอาด

๔. ยางวง

๕. เข็มหมุด

๖. หัวเชื้อราไตรโคเดอร์มา

๗. ถังพลาสติกทนร้อนขนาด ๘ x ๑๒ นิ้ว

๘. ตะเกียงแอลกอฮอล์

๙. แอลกอฮอล์ ๗๐%

วิธีการผลิตเชื้อราไตรโคเดอร์มา

๑. หุงข้าวใช้ข้าวสาร ๓ ส่วน และน้ำ ๒ ส่วน กดสวิทช์ จากนั้นเมื่อหม้อข้าวติดให้ถอดปลั๊กทันที จะได้ข้าวกึ่งสุกกึ่งดิบ ลักษณะเมล็ดข้าวข้างนอกเมล็ดปริ ส่วนข้างในเป็นไตสีขาว ชุ่ยข้าวให้เมล็ดข้าวร่วนหรือใช้ถังถึงนึ่ง โดยการแช่ข้าว ๓๐ นาที และผึ่งข้าว ๓๐ นาที จากนั้นนึ่งโดยนับจากหลังน้ำเดือดไม่น้อยกว่า ๓๐ นาที
๒. ตักข้าวใส่ถุง ขณะยังร้อน ถุงละ ½ กิโลกรัม พับปากถุงลงด้านล่าง ทิ้งไว้ให้ข้าวอุ่น
๓. ใส่หัวเชื้อไตรโคเดอร์มา หากเป็นหัวเชื้อน้ำ ใช้ประมาณ ๕ หยด หรือเป็นหัวเชื้อแห้ง

ใช้ ๔ - ๕ หยด

๔. รัดยางตรงปากถุงให้แน่นโดยให้มีพื้นที่ว่างในถุงมากกว่าพื้นที่ใส่ข้าว
๕. เขย่าหัวเชื้อให้กระจายทั่วเมล็ดข้าว
๖. เจาะรูใต้ยางที่มัดถุง โดยใช้เข็มสะอาดเจาะประมาณ ๓๐ รู
๗. วางถุงข้าวในลักษณะแบนราบให้ข้าวแผ่กระจายทั่วถุง และไม่วางถุงข้าวซ้อนทับกัน ควรวางบริเวณที่มีแสงสว่าง อากาศถ่ายเท ไม่มีมดและสัตว์อื่น ๆ ประมาณ ๕ - ๗ วัน เชื้อราจะเจริญปกคลุมเมล็ดข้าว

หมายเหตุ : ในการผลิตขยายทุกขั้นตอนควรทำความสะอาดโต๊ะและอุปกรณ์ด้วยแอลกอฮอล์ ๗๐ % และผู้ปฏิบัติงานควรฉีดพ่นแอลกอฮอล์ ๗๐% ทุกครั้งก่อนทำการผลิตขยาย

๒. ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับต่อการทำอาชีพการเกษตร: ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการนำนวัตกรรม/เทคโนโลยีมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรคืออะไร เช่น ต้นทุน รายได้ ผลผลิต (ใส่รายละเอียดข้อมูลเชิงตัวเลขเพิ่มเติม เพื่อการเปรียบเทียบเชิงประจักษ์ และให้ระบุสินค้าเกษตรที่ทำการผลิตใน ศพก.ของท่าน)

๒.๑ สินค้าเกษตรที่มีการดำเนินกิจกรรมใน ศพก. มีดังนี้

๑) สินค้าเกษตร ด้านพืช ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....ชนิด ประกอบด้วย

๑.๑) พืชผักสวนครัว พื้นที่ปลูกจำนวน.....๓.....(ไร่-งาน-วา)

๑.๒) สะเดา พื้นที่ปลูกจำนวน.....๕.....(ไร่-งาน-วา)

๑.๓) สมุนไพร พื้นที่ปลูกจำนวน.....๒.....(ไร่-งาน-วา)

๒) สินค้าเกษตร ด้านประมง ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....ชนิด ประกอบด้วย

๒.๑)จำนวน.....(หน่วย.....)

๒.๒)จำนวน.....(หน่วย.....)

๒.๓)จำนวน.....(หน่วย.....)

๓) สินค้าเกษตร ด้านปศุสัตว์ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....ชนิด ประกอบด้วย

๓.๑)ไก่พื้นบ้าน.....จำนวน.....๒๕.....(ตัว)

๓.๒)วัว.....จำนวน.....๕.....(ตัว)

๓.๓)ไก่ทอง.....จำนวน.....๒.....(ตัว)

๔) สินค้าเกษตร ด้านอื่น ๆ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....ชนิด ประกอบด้วย

๔.๑)จำนวน.....(หน่วย.....)

๔.๒)จำนวน.....(หน่วย.....)

๔.๓)จำนวน.....(หน่วย.....)

๒.๒ ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรใน ศพก.มีดังนี้ (ในระบุด้านทุนการผลิตสินค้าเกษตรหลัก)

๑) สินค้า.....ข้าว.....มีต้นทุนการผลิต ดังนี้

๑.๑) ค่าเตรียมดิน	เป็นเงิน.....๓๐๐.....บาท/ไร่
๑.๒) ค่าจ้างถอนกล้า และปักดำ	เป็นเงิน.....๖๔๐.....บาท/ไร่
๑.๓) ค่าเก็บเกี่ยว	เป็นเงิน.....๑,๐๐๐.....บาท/ไร่
๑.๔) ค่าปุ๋ย	เป็นเงิน.....๑,๐๐๐.....บาท/ไร่
รวมต้นทุนการผลิต	๒,๙๔๐.....บาท/ไร่
รายได้	๗,๒๐๐.....บาท/ไร่

๒.๓ รายได้ของเกษตรกรต้นแบบ มีดังนี้

๑) รายได้รายวัน (ได้รายวันจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกวันของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ จำหน่ายพืชผัก และ สินค้าอื่นๆ ที่มีใน ศพก. เช่น ไก่ กบ ปลา

เฉลี่ยรายได้วันละ.....๕๐๐-๗๐๐.....บาท/วัน

๒) รายได้รายสัปดาห์ (ได้รายสัปดาห์จากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกสัปดาห์ของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....

เฉลี่ยรายได้สัปดาห์ละ.....บาท/สัปดาห์

๓) รายได้รายเดือน (ได้รายเดือนจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกเดือนของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....

เฉลี่ยรายได้เดือนละ.....บาท/เดือน

๔) รายได้รายปี (ได้รายปีจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกปีของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....ข้าว.....

เฉลี่ยรายได้ปีละ.....บาท/ปี

๒.๔ ประโยชน์ที่ได้รับ (ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง เกษตรกรรายอื่น และประโยชน์ที่เกิดกับชุมชนมีอะไรบ้าง)

๒.๔.๑ ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง

- มีรายได้เพิ่มขึ้นและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- ได้รับการยอมรับในฐานะต้นแบบและผู้นำชุมชน

๒.๔.๒ ประโยชน์ที่เกิดกับเกษตรกรรายอื่น

- ได้รับความรู้และแนวปฏิบัติที่ดีจากต้นแบบเพื่อนำไปปรับใช้ในแปลงของตนเอง
- มีโอกาสเรียนรู้และพัฒนาทักษะผ่านการเยี่ยมชมแปลงเรียนรู้และกิจกรรมถ่ายทอดความรู้
- ลดความเสี่ยงและข้อผิดพลาดในการทำเกษตร
- เกิดเครือข่ายความร่วมมือระหว่างเกษตรกรเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลและช่วยเหลือกัน

๒.๔.๓ ประโยชน์ที่เกิดกับชุมชน

- ชุมชนมีเกษตรกรต้นแบบที่เป็นแหล่งความรู้และแรงบันดาลใจ
- การพัฒนาเกษตรกรรมที่ยั่งยืนช่วยส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากของชุมชน
- การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่
- สร้างภาพลักษณ์ที่ดีและเพิ่มศักยภาพในการพัฒนาชุมชนในระยะยาว

๓. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์:

๓.๑ เทคโนโลยี/นวัตกรรมที่นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรของท่านมีการช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมหรืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แปลงเกษตรของท่านและชุมชนอย่างไร

๓.๑.๑. ลดการปนเปื้อนของดินและน้ำ

- ใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ลดการใส่ปุ๋ยเคมี การใส่ปุ๋ยในปริมาณที่เหมาะสม ลดการสะสมไนเตรต/ฟอสเฟตที่ไหลลงแหล่งน้ำ

- ใช้ ชีวภัณฑ์ และ สารอินทรีย์ แทนสารเคมี ช่วยลดสารตกค้างในดินและน้ำ

๓.๑.๒. ลดการใช้น้ำและรักษาแหล่งน้ำ

- ระบบน้ำช่วยประหยัดน้ำและส่งน้ำตรงถึงรากพืช

- การเก็บ น้ำฝน หรือ ใช้แหล่งน้ำหมุนเวียน ลดการใช้น้ำจากธรรมชาติ

๓.๑.๓. อนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ

- การ ปลุกพืชหมุนเวียนหรือพืชร่วม ลดการสะสมของโรคและศัตรูพืช ไม่ต้องใช้สารเคมีมาก

- ใช้พื้นที่แปลงเกษตรเป็นแหล่ง ที่อยู่อาศัยของแมลงและสิ่งมีชีวิตมีประโยชน์ เช่น ผีเสื้อตัวห้ำ/ตัวเบียน

๓.๑.๔. ลดของเสียและจัดการขยะอย่างมีระบบ

- นำเศษพืช/วัสดุเหลือใช้มาทำ ปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ ลดขยะในชุมชน

- คัดแยกขยะเกษตร เช่น ถังปุ๋ย ขวดสาร ปรับเปลี่ยนเป็นวัสดุรีไซเคิลหรือนำกลับมาใช้ใหม่

๓.๒ ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (ที่เกิดจากการทำกิจกรรมทางการเกษตร ใน ศพก.)

๓.๒.๑. การอนุรักษ์ดิน

- ใช้ ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยพืชสด ลดการใช้สารเคมีที่ทำลายโครงสร้างดิน

๓.๒.๒. การอนุรักษ์น้ำ

- ใช้ ระบบน้ำ หรือ สปริงเกอร์แบบควบคุมปริมาณ ช่วยประหยัดน้ำ

- มีการเก็บกักน้ำฝน หรือ ฟันฟูแหล่งน้ำในพื้นที่เกษตร

๓.๒.๓. การอนุรักษ์อากาศและลดมลภาวะ

- ลดการเผาตอซัง ลดควันและฝุ่น PM ๒.๕ ด้วยการแปรรูปเศษพืชเป็นปุ๋ยหมัก

๓.๒.๔. การอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ

- ส่งเสริมการปลูกพืชหลากหลายชนิด (เกษตรผสมผสาน) เพิ่มแหล่งอาหารให้แมลงและสัตว์

- ใช้ชีวภัณฑ์กำจัดศัตรูพืช แทนสารเคมีที่ทำลายสิ่งมีชีวิตอื่น

๓.๒.๕. การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและหมุนเวียน

- ใช้เศษวัสดุเหลือทิ้งจากเกษตร (เช่น ฟางข้าว เศษผัก ผลไม้) มาทำปุ๋ย น้ำหมักชีวภาพ

- ทำเกษตรแบบ Zero Waste หรือ เกษตรเศรษฐกิจพอเพียง ใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า

๔. ผลสำเร็จการทำงานให้ชุมชนในฐานะ ศพก. ที่เป็นเชิงประจักษ์

๔.๑ ผลสำเร็จการปฏิบัติงานในฐานะ ศพก. เป็นที่ประจักษ์

๔.๑.๑ มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่

- เกษตรกรในพื้นที่สามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการอบรม การศึกษาดูงาน และคำแนะนำจาก ศพก. ไป ปรับใช้ในแปลงของตนเอง ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ต้นทุนการผลิตลดลง ผลผลิตเพิ่มขึ้น และมีรายได้ที่มั่นคงยิ่งขึ้น
- มีการจัดกิจกรรม ถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับพื้นที่ อย่างต่อเนื่อง เช่น การลดต้นทุนการผลิตด้วยการใช้ปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยพืชสด การผลิตชีวภัณฑ์ เป็นต้น
- เป็นแหล่งถ่ายทอดองค์ความรู้จากเกษตรกรต้นแบบ สู่เกษตรกรรายอื่น ทั้งในรูปแบบการอบรม การสาธิต และการเป็นที่ปรึกษาเฉพาะราย
- มีการเชื่อมโยงเครือข่ายการทำงานกับหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และกลุ่มเกษตรกร ทำให้เกิดการขยายผลอย่างต่อเนื่องในระดับหมู่บ้านและตำบล
- ได้รับการยอมรับว่าเป็น ศูนย์กลางข้อมูลด้านการเกษตรของพื้นที่ โดยมีข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตร เช่น

๑. ประเภทของดินและความเหมาะสมในการปลูกพืช

๒. ปริมาณน้ำและแหล่งน้ำในพื้นที่

๓. พืชเศรษฐกิจหลักและฤดูกาลผลิต

๔. ปัญหาหลักทางการเกษตร เช่น โรคแมลง ศัตรูพืช ภัยแล้ง

๔.๑.๒ การให้บริการในการเป็นจุดอบรม ศึกษาดูงาน และเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้

- ๑.) เป็นจุดอบรมให้ความรู้ เป็นสถานที่สำหรับจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) และการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ให้กับเกษตรกรและกลุ่มเกษตรกรในพื้นที่ รวมถึงหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง โดยเน้นการอบรมเรื่องการผลิต การผลิตพืชผักปลอดภัย เกษตรผสมผสาน และการแปรรูปสมุนไพร
- ๒.) เป็นแหล่งศึกษาดูงาน เปิดให้กลุ่มเกษตรกร หน่วยงานต่าง ๆ ตลอดจนผู้ที่สนใจจากภายนอก เข้าศึกษาดูงาน เพื่อเรียนรู้จากรูปแบบการดำเนินงานจริงในพื้นที่ ซึ่งครอบคลุมตั้งแต่กระบวนการผลิต การบริหารจัดการ ไปจนถึงการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลผลิต
- ๓.) เป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ คณะทำงานของ ศพก.หลัก โดยเฉพาะเกษตรกรต้นแบบ หรือเจ้าของแปลงเรียนรู้ ทำหน้าที่เป็น วิทยากรภูมิปัญญาและวิทยากรด้านวิชาการ ถ่ายทอดประสบการณ์ตรงและเทคนิคการเกษตรที่เหมาะสมกับพื้นที่ เช่น การใช้สารชีวภัณฑ์ การปลูกพืชผักปลอดภัย การใช้เทคโนโลยีในการลดต้นทุนการผลิต เป็นต้น

๔.๑.๓ การให้บริการด้านการแก้ไขปัญหา เป็นที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่ รวมถึงการรับเรื่องร้องเรียนในพื้นที่

- ๑.) ให้คำปรึกษาและแนวทางแก้ไขปัญหในการผลิต เช่น ปัญหาโรคพืช ศัตรูพืช ดินเสื่อมคุณภาพ หรือระบบน้ำ
- ๒.) การถ่ายทอดเทคโนโลยีและองค์ความรู้ การทำการเกษตรปลอดภัย เช่น การผลิตปุ๋ยหมักจากเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร ทดแทนการเผาตอซัง การผลิตชีวภัณฑ์ การทำน้ำหมักชีวภาพ ฯลฯ
- ๓.) ส่งเสริมให้เกษตรกรใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ เช่น การเลือกใช้พันธุ์พืชที่เหมาะสม

๔). รับฟังข้อร้องเรียนและข้อเสนอแนะจากเกษตรกร พร้อมรวบรวมข้อมูลเพื่อส่งต่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการแก้ไข

๔.๑.๔ การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านวิชาการเกษตร

ลักษณะบริการ : ถ่ายทอดองค์ความรู้จาก หน่วยงานวิชาการ มาสู่เกษตรกร เช่น :

- การใช้ปุ๋ยอย่างถูกต้อง
- การควบคุมโรคและแมลงศัตรูพืชแบบผสมผสาน (IPM)
- การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม เช่น ระบบน้ำ เครื่องหยอดเมล็ดพันธุ์ข้าวปทุมประดิษฐ์
- การผลิตพืชปลอดภัย/เกษตรอินทรีย์
- การแปรรูปสมุนไพรและเพิ่มมูลค่าผลผลิต
- เกษตรผสมผสานตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

วิธีการ :

- จัดอบรม/สาธิต ในแปลงเรียนรู้หรือพื้นที่จริง
- ให้บริการ ปรึกษารายบุคคล เกี่ยวกับปัญหาด้านการผลิต
- ประสานกับ หน่วยงานวิชาการ/นักวิชาการเกษตร เพื่อนำองค์ความรู้ใหม่ๆ มาถ่ายทอด
- จัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เช่น การทำเวิร์กช็อปร่วมกับกลุ่มเกษตรกร

๔.๑.๕ การขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกร (มีช่องทางในการขยายผลอย่างไร เกษตรกรในชุมชน หรือเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติได้อย่างไร และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติอย่างไร)

๑. ช่องทางในการขยายผลองค์ความรู้สู่เกษตรกร

๑.๑ การถ่ายทอดในเวทีอบรม/กิจกรรมฝึกปฏิบัติ ศพก. จัดอบรมในพื้นที่แปลงเรียนรู้หรือเชิญเกษตรกรมาเข้าร่วมกิจกรรมตามฐานเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น การทำปุ๋ยหมัก การเรียนรู้ตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกรเกษตรผสมผสาน เป็นต้น

๑.๒ การลงพื้นที่แบบตัวต่อตัวหรือกลุ่มย่อย ให้คำปรึกษาแบบใกล้ชิดในแปลงของเกษตรกร เพื่อช่วยแก้ปัญหาเฉพาะหน้า พร้อมแนะนำเทคนิคใหม่ๆ

๑.๓ ศพก. สนับสนุนการรวมกลุ่มเกษตรกร เพื่อถ่ายทอดความรู้ไปยังสมาชิกกลุ่มและพัฒนาเป็นกิจกรรมต่อยอด เช่น การผลิตพืชผักปลอดภัย การทำสมุนไพรลูกประคบ

๑.๔ จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเกษตรกร

๒. เกษตรกรที่นำความรู้ไปปฏิบัติต่อ เกษตรกรปรับเปลี่ยนวิธีการผลิต เช่น :

๒.๑ การลดต้นทุนการผลิตโดยการปรับปรุงบำรุงดิน

๒.๒ ใช้ชีวภัณฑ์ ทดแทนการใช้สารเคมีกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช

๒.๓ จัดการแปลงแบบผสมผสาน มีพืชหลายชนิดและสัตว์เลี้ยงร่วม

๒.๔ เกษตรกรบางราย พัฒนาเป็นแปลงต้นแบบ หรือ เป็นวิทยากรถ่ายทอดต่อ ให้เกษตรกร

๒.๕ เกษตรกรสามารถรวมกลุ่มผลิตสินค้าปลอดภัย แปรรูปสินค้าเพื่อเพิ่มมูลค่า และส่งขาย

ตลาดโดยตรง

๓. ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกร

- ๓.๑ ลดต้นทุนการผลิต เช่น ลดค่าใช้จ่ายด้านปุ๋ย สารเคมี และน้ำ
- ๓.๒ เพิ่มผลผลิตและรายได้ จากการใช้เทคนิคที่เหมาะสม
- ๓.๓ ลดการใช้สารเคมี มีความปลอดภัยทั้งต่อผู้ผลิตและผู้บริโภค
- ๓.๔ มีระบบจัดการดิน น้ำ และขยะเกษตรอย่างยั่งยืน
- ๓.๕ เกษตรกรมีความมั่นใจมากขึ้นในการตัดสินใจทางการผลิต
- ๓.๖ เกิดเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในชุมชน

๔.๑.๖ การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ร่วมกับชุมชน หรือหน่วยงานในพื้นที่

๑. การประสานงานร่วมกับชุมชน

- ร่วมมือกับผู้นำชุมชน กลุ่มเกษตรกร และเครือข่ายในพื้นที่ เพื่อกำหนดปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของชุมชน

- จัดประชุมหรือเวทีรับฟังความคิดเห็นของเกษตรกร เพื่อวางแผนและออกแบบกิจกรรมส่งเสริมการเกษตรให้เหมาะสม

- สนับสนุนให้ชุมชนมีบทบาทในการดำเนินงาน เช่น การจัดตั้งกลุ่มผู้ผลิต การบริหารจัดการแปลงเรียนรู้ หรือกิจกรรมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติร่วมกัน

๒. การร่วมมือกับหน่วยงานในพื้นที่

- ร่วมกับหน่วยงานวิชาการและศูนย์วิจัยเกษตร เพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยี นวัตกรรม และองค์ความรู้ที่ทันสมัย

- ประสานกับภาคเอกชน เช่น ธนาคารเพื่อการเกษตร (ธกส.) หรือบริษัทจำหน่ายอุปกรณ์เกษตร เพื่อส่งเสริมการเข้าถึงสินเชื่อและวัสดุอุปกรณ์

๓. การส่งเสริมความร่วมมือและสร้างเครือข่าย

- ส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเกษตรกรในชุมชนและระหว่างพื้นที่ผ่านกิจกรรมศึกษาดูงานหรือเวทีสัมมนา

- สนับสนุนการจัดตั้งกลุ่มหรือเครือข่ายเกษตรกรเพื่อเพิ่มศักยภาพในการผลิต การตลาด และการบริหารจัดการร่วมกัน

๔.๑.๔ บทบาทในการเป็นประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อย่างไรบ้าง

๑. การบริหารและวางแผนงาน

- กำหนดทิศทางและนโยบายการดำเนินงานของศูนย์ให้สอดคล้องกับความต้องการและบริบทของพื้นที่

- วางแผนและประสานงานกิจกรรมส่งเสริมการเกษตร การอบรม การศึกษาดูงาน และโครงการต่าง ๆ ในศูนย์

- ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานเพื่อปรับปรุงให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

๒. การประสานงานและเชื่อมโยงเครือข่าย

- ประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรชุมชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อเสริมสร้างความร่วมมือในการพัฒนาการเกษตร

- ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายเกษตรกร วิทยากร และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และทรัพยากร

- เป็นตัวแทนศูนย์ในการประชุมหรือเจรจากับหน่วยงานต่าง ๆ

๓. การส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้

- สนับสนุนการจัดกิจกรรมอบรมและถ่ายทอดเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับพื้นที่

- ส่งเสริมการจัดตั้งและพัฒนา กลุ่มเกษตรกรต้นแบบในพื้นที่เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้และขยายผล

- ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต

๔. การบริหารทรัพยากรและงบประมาณ

- ดูแลการใช้ทรัพยากรของศูนย์ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

- สนับสนุนการจัดหาทุนและทรัพยากรเพิ่มเติมเพื่อพัฒนาศูนย์

๕. การแก้ไขปัญหาและตัดสินใจ

- เป็นผู้นำในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในศูนย์และในพื้นที่เกษตรกร

- ตัดสินใจในเรื่องสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของศูนย์

๔.๒ ความภาคภูมิใจในการเป็น ศพก.

๔.๒.๑ ความภาคภูมิใจในการดำเนินงานเป็น ศพก. ในการร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาด้านเกษตรในชุมชน

๑. เป็นผู้นำและต้นแบบการเปลี่ยนแปลง

- ได้มีโอกาสเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้ เทคนิค และนวัตกรรมที่ทันสมัยสู่เกษตรกรในชุมชน

- ช่วยให้เกษตรกรมีความรู้และทักษะที่ดีขึ้น สามารถพึ่งพาตนเองและพัฒนาการผลิตอย่างยั่งยืน

- ได้เห็นการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นของเกษตรกร ทั้งด้านผลผลิต รายได้ และคุณภาพชีวิต

๒. สร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน

- ได้ร่วมสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างเกษตรกร ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

- ได้เห็นชุมชนเติบโต มีความยั่งยืนในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างสมดุล

๓. ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม

- ภาคภูมิใจที่ได้คิดค้นเทคโนโลยีและนวัตกรรม เครื่องหยอดเมล็ดพันธุ์ข้าว ราคาประหยัด เพื่อ

ลดต้นทุนค่าแรงงาน และยังใช้งานมาถึงปัจจุบัน

๑) ความเป็นผู้นำชุมชนในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ

๑.๑. ความเป็นผู้นำในรูปแบบทางการ

- รับผิดชอบในบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจน เช่น การเป็นประธานกรรมการศูนย์เรียนรู้ฯ

ประธานศูนย์ข้าวชุมชนตำบลโนนน้ำเกลี้ยง เป็นต้น

- วางแผน กำหนดนโยบาย และติดตามผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ

- ประสานงานและสื่อสารกับหน่วยงานราชการ ภาคเอกชน และชุมชนอย่างเป็นทางการ
- เป็นแบบอย่างที่ดี ทั้งในเรื่องความรู้ ความรับผิดชอบ และจริยธรรม
- จัดการประชุม สร้างความเห็นชอบ และแก้ไขปัญหาภายในกลุ่ม

๑.๒ ความเป็นผู้นำในรูปแบบไม่เป็นทางการ

- เป็นผู้นำที่ได้รับการยอมรับจากสมาชิกในชุมชนหรือกลุ่มโดยธรรมชาติ
- แนะนำ ช่วยเหลือ และให้กำลังใจเกษตรกรหรือเพื่อนร่วมงานในชีวิตประจำวัน
- ใช้ความสัมพันธ์และการสื่อสารแบบกันเองในการสร้างแรงบันดาลใจและส่งเสริมความร่วมมือ
- ช่วยแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าโดยไม่ต้องรอคำสั่งจากหน่วยงาน
- เป็นผู้ฟังที่ดีและเข้าใจความต้องการของคนรอบข้าง

๒) การเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวม

๒.๑ เสียสละเวลา เพื่อช่วยเหลือชุมชน เช่น เข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา ปลูกต้นไม้ หรือช่วยแก้ไขปัญหาชุมชน

๒.๒ เสียสละทรัพยากรส่วนตัว เช่น เครื่องมือ อุปกรณ์ หรือแรงงาน เพื่อให้โครงการหรือกิจกรรมของชุมชนประสบความสำเร็จ

๒.๓ เสียสละความสะดวกสบาย เช่น การทำงานหนักกว่าปกติหรือการยอมรับความยากลำบาก เพื่อช่วยเหลือผู้อื่นหรือแก้ไขปัญหา

๕. ข้อคิดประจำตัวในการทำงาน

“พัฒนาตน แบ่งปันความรู้ ผลิตอาหารปลอดภัย เพื่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม”

ส่วนที่ ๔ ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน

๑. ดำเนินงานถอดบทเรียน โดย (ระบุผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานถอดบทเรียน)

๑. นายไพบูลย์ สามารถ	ประธานศพก.หลัก
๒. นางสาวสมหมาย นาไชยเวศน์	ประธานกลุ่มแปลงใหญ่ผักคำบอนกรีน
๓. นางมะลิ สามารถ	สมาชิกกลุ่มคำบอนกรีน
๔. นายพงศ์ศักดิ์ ภูตาคม	คณะกรรมการ ศพก.อำเภอสหัสขันธ์
๕. นายสุนทร อุทธยาวงศ์	ประธานศดปช/ศจช. อำเภอสหัสขันธ์
๖. นายอภิเดช แก้วพระพาน	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ
๗. นางสาวฉัตร ปทุมพร	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ
๘. นางสาวศิริพร เมฆฉาย	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ
๙. นายอรรถพล แสงใส	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ
๑๐. นายนิธินันท์ นันประดิษฐ์	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ
๑๑. นางสาววลัยพรรณ มุลราช	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

๒. กระบวนการถอดบทเรียน/เครื่องมือที่ใช้

๑. การสัมภาษณ์ เก็บข้อมูลบุคคลเป้าหมาย
๒. การประชุมกลุ่มย่อย เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น วิเคราะห์ปัญหา และหาข้อสรุปร่วมกัน
๓. การสังเกตการณ์ การบันทึกและวิเคราะห์พฤติกรรมหรือสภาพแวดล้อมในพื้นที่จริง
๔. แผนผังความคิด Mind Mapping
๕. จัดทำรายงาน

๓. ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการถอดบทเรียน

๓.๑ ปัญหา/อุปสรรค

๓.๑.๑ ช่วงเวลาว่างของเกษตรกร และเจ้าหน้าที่เก็บข้อมูลไม่ตรงกัน ทำให้มีเวลาอย่างจำกัดในการรวบรวมข้อมูล

๓.๑.๒ ขาดเครื่องมือหรือเทคโนโลยีที่เหมาะสม ในบางกรณีไม่มีอุปกรณ์หรือซอฟต์แวร์ช่วยในการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๑.๓ เจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติการ ยังขาดทักษะการถอดบทเรียน

๓.๑.๔ ความแตกต่างทางความคิดและมุมมอง ผู้ร่วมถอดบทเรียนมีความคิดเห็นที่หลากหลาย อาจทำให้สรุปบทเรียนได้ยาก

๓.๒ ข้อเสนอแนะในการดำเนินการถอดบทเรียน

๓.๒.๑ วางแผนการดำเนินงานให้ชัดเจนและมีเวลาเพียงพอ กำหนดตารางเวลาที่เหมาะสมและจัดสรรบุคลากรอย่างเพียงพอเพื่อให้การถอดบทเรียนมีประสิทธิภาพ

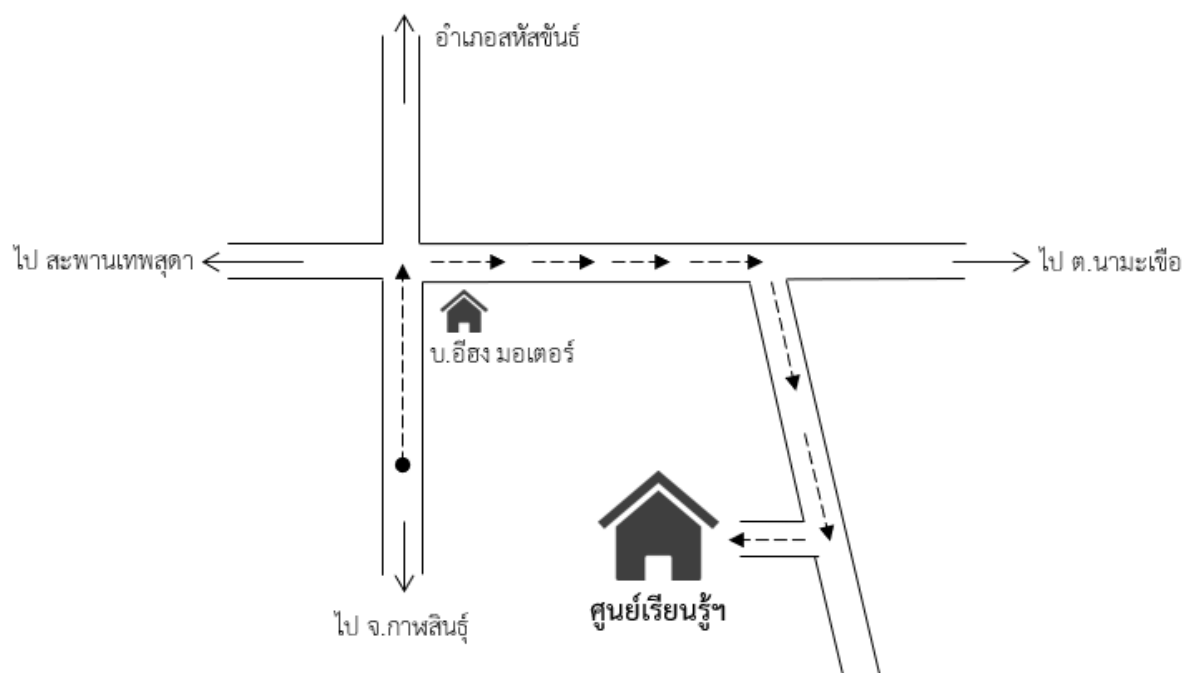
๓.๒.๒ ใช้เทคโนโลยีและเครื่องมือที่เหมาะสมในการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล เช่น โปรแกรมเก็บข้อมูลออนไลน์ หรือแอปพลิเคชันสำหรับการสำรวจข้อมูล

๓.๒.๓ ให้เจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติการ ร่วมถอดบทเรียนร่วมกับเจ้าหน้าที่ระดับชำนาญการ

๓.๒.๔ จัดทำรายงานและสรุปผลอย่างชัดเจน เข้าใจง่าย และนำไปปฏิบัติได้ทันที เพื่อให้บทเรียนมีประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาในอนาคต

ภาคผนวก

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.หลัก)
 ประธานศูนย์ นายใบคูณ สามารถ

*****หมายเหตุ** ๑. ให้แนบภาพประกอบในแต่ละข้อ
 ๒. ใส่ภาคผนวกในส่วนของแผนที่แสดงที่ตั้ง ศพก. และศพก. เครือข่าย หรือส่วนอื่นๆที่เกี่ยวข้อง
 ในการดำเนินงานของ ศพก.